

Seydi DİNÇTÜRK

Türk eğitim sisteminin bir yandan, Türk vatandaşlarının ilgi ve yeteneklerine; öte yandan, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmamızın ihtiyaçlarına dengeli olarak cevap verecek biçimde yeniden düzenlenen Temel Eğitim uygulamalarına 1974 yılından itibaren okullarımızda başlanmış bulunmaktadır.

Temel Eğitimin amacı ve bu amaç doğrultusunda yapılacak uygulamalar şöyle özetlenebilir:

1. Temel Eğitimin amacı, Millî Eğitimin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak, her Türk çocuğunu hayata ve üst öğrenime hazırlamaktır.
2. Millî Eğitim Temel Kanununa göre vatandaşların, fırsat eşitliği ve sosyal adalet ilkeleri uyarınca, temel eğitimden geçmeleri sosyal bir hedef olarak kabul edilmiştir.

Devlet, Türk çocuğuna temel eğitim vermekle ve uzun dönemde bu eğilimi, bütün yurt düzeyinde genelleştirmekle yükümlüdür. Artık Ortaokul döneminde de, ilkokul döneminde olduğu gibi; "başarısız sayılan" öğrencinin elenmesi söz konusu olmayacak ve her öğrenci beş yıllık bir ilkokul üzerine üç yıllık bir ortaokuldan geçmek suretiyle, isteği ve başarısı ölçüsünde, çalışma hayatına ve üst öğrenime yönelmiş olacaktır.

3. Temel eğitim döneminde çocuğu *kendi yaş grubu içinde arkadaşlarıyla birlikte yetiştirme değişmez bir hedeftir.*

Temel eğitimde öğretmenin görevi her çocuğu kendi gücüne göre yetiştirmek olacaktır. İster okul açısından, ister öğrenci açısından olsun, gerekli şartların yerine getirilmediği ileri sürülerek, çocuk çalışmıyor diye sınıfta bırakmak veya belge vermek suretiyle onu kaybetmek değil, imkân ölçüsünde yetiştirerek kazanmak esastır.

Sınıfta bırakma suretiyle hem sınıfta zaten kabank olan öğrenci sayısı bir kat daha arttırılmıyacak ve bu sayede eğitimin zararına olan durum önlenmiş ve Devletin yükü o ölçüde azalmış olacaktır.

Program ve öğrenci akışını düzenleyen kurallar bakımından temel eğitimde köklü bir anlayış ve uygulama değişikliği zorunluğu olmaktadır.

Temel eğitim çağında birçok ülkelerde başarısızlıktan sınıfta kalma uygulamasının olmayışı ve bu uygulamanın uzun yıllardan beri yürürlükte olması, bu anlayışın sonucudur. Bu anlayış, çalışmayı sınıf geçirek eğitimde başarı düzeyini düşürmenin değil; aksine temel eğitim çağında, her öğrencinin daha başarılı olması için bütün olanakları seferber etme görev ve yükümlülüğünün kesin anlamıdır.

Özet olarak, sekiz yıllık bir eğitimle öğrencileri hayata ve üst öğrenime hazırlamakla görevli olan temel eğitimde *her öğrencinin her sınıfta bir öğretim yılı ders görmesi esas olacaktır*. Öğrenci her sınıfın programından ilgi ve yeteneği ölçüsünde yararlanacak ve ertesi yılda bir üst sınıfın programına devam edecektir.

4. Orta öğretim, öğrencileri sınıfta bırakma ve belge verme suretiyle okul dışında bırakan “eleyici” orta öğretim kalkacak; bunun yerini, her öğrenciye ortak genel kültür veren temel dersler ile çevreye okula ve öğrencilere göre farklı seçmeli dersleri kapsayan, çocuğa göre esnek bir programla, öğrencileri çalışma hayatına ve üst öğretime hazırlayan bir temel eğitim kurumu olacaktır.

5. Temel eğitimde her öğrenciyi okulda yetiştirebilme görevini başara-bilmek için öğretmenlerin;

Programları amaç olarak değil araç olarak, her öğrencinin yeteneği ölçüsünde daha ileri bir düzeye geçmesine yardım edecek şekilde kullanması,

Ölçme ve değerlendirmeyi, yetişmemiş öğrenciyi elemek için değil, öğretimin verimliliği ve etkinliğini arttırmaya yarayan bir araç olarak kullanması gerekmektedir.

İki yıl önce yurt çapında bir düzeyde bu eğitim reformuna geçilirken:

1. Millî Eğitim Bakanlığı, Temel Eğitim uygulaması için hazırlamış olduğu yönetmeliklerde yukarıda açıklanan amaç yönünde çelişkiye düşmüş müdür?
2. Yıllarca yapılmakta olan uygulamalara alışmış yönetici ve öğretmenler, şimdiye kadar yapılanlara tamamen ters düşen yeni eğitim düzeni için uygulama öncesi hiç veya yeterince aydınlatılmış yetiştirilmiş midir?
3. Hayata hazırlama amacıyla getirilen yeni dersler için okul ve sınıflardaki öğrenci sayısı düşünülmüş müdür?
4. Yeni sistemle ilgili olarak araç ve gereçler üzerinde hiç veya yeterince durulmuş mudur?

5. Yeni konmuş olan teorik ve uygulamalı dersler için öğretmen yetiştirilmiş midir? Seçmeli dersler için okul dışından temin edilecek yardımcı teknik elemanlardan yararlanabilmek için halen uygulanmakta olan ders ücreti yeterli mi; bunun dahi ödenmesinde sorunlar var mıdır?

İki yıllık uygulama sonuçlarında sorularımızın cevaplarını bulmaya çalışalım;

Temel Eğitim amaçlarına göre;

Temel eğitim döneminde çocuğu kendi yaş grubu içinde arkadaşlarıyla birlikte yetiştirme değişmez bir hedeftir.

İlkokul döneminde olduğu gibi, ortaokulda da başarısız bir öğrencinin elenmesi söz konusu olmayacak.

Ortaokul kademesinde amaç öğrencileri sınıfta bırakma ve belge verme suretiyle okul dışında bırakın “eleyici” orta öğretim kalkacak, her çocuktan programa dahil derslerin her birini ve her yıl mutlaka başarısını istemek değil; fakat öğrencileri üç yıl içinde yetenekleri ölçüsünde mümkün olduğu kadar yetiştirerek onlara temel bir eğitim sağlamak olacaktır.

Gayet güzel açıklanmış olan amacın uygulanması için çıkarılmış yönetmelikte bu bölümle ilgili maddeleri ele alalım.

BIRDEN FAZLA DERSTEN BAŞARISIZ ÖĞRENCİLER:

1. Öğrenci dışarıdan beklemek suretiyle gelecek öğretim yılında başarısız olduğu derslerden imtihana girmelidir;
2. Öğrenci başarısız olduğu derslere devam etmelidir;
3. Öğrencinin aynı sınıfı tekrarlaması, öğrenci velisine tavsiye edilmelidir.

Bu durumdaki öğrencilere yukarıda belirtilen hangi şekil uygulanmış olursa olsun, öğrencinin kabiliyeti yönünde başarı gösterdiği dersler dikkate alınmıyarak başarısız sayılmakta ve bir daha biraraya gelemeyecek şekilde yaşlılarından koparılmakta, 12 - 15 yaşlarındaki çocuk ya tamamen veya kısmen okul dışına itilmektedir.

Bu öğrenciler ertesi yıl başarısız oldukları dersleri başarsalar dahi, bir yıl hiç ilgilenmedikleri diğer dersler nedeniyle okula tekrar başladıkları sınıflarda bu derslerden eski yıllardaki başarılarını çoğunlukla tekrarlayamamaktadır.

Okul dışındaki geçen süre içinde yaşlarının küçük olması nedeniyle zamanları değerlendirme imkânı bulunamadığından ve yeterli şekilde başarılı olamadıkları için çoğunluğu iyi olmayan alışkanlıklara eğimi olan bu

çocuklar, bu uygulamalarla adeta bu yola doğru itilmektedir. Tekrar okullara dönüşlerinde de yeni durumlarıyla problem olmaktadır.

Yalnız başarısız oldukları derslerden sorumlu olarak okula devam eden öğrencilerin durumu da okul yönetimi içinde ayrıca bir problem yaratmaktadır.

Bu durumlarıyla yukarıda açıklanan nedenlerle Millî Eğitim Bakanlığı uygulaması Temel Eğitim amaçlarıyla tamamen ters düşmektedir.

Öğretmen ve Temel Eğitim Uygulaması

Gerçekte, kişiler iş hayatında bir kez edindikleri izlenim, düşünce ve uygulamaları sürdürme eğilimindedir. İnsanlar genellikle değer yargılarını saklı tutmak gereğini duymakta ve onları yeni olaylar ya da bilgiler karşısında değiştirmeye fazla eğilimli görünmemektedirler. İnsanların kısa sürede görüşlerini gözden geçirmeleri ve değiştirmeleri için çok açık kanıtların önlerine serilmesi gerekmektedir.

Yurt çapında çok önemli eğitim reformunu getiren Temel Eğitim uygulaması öncesi, elli yıllık bir süre içinde hemen hemen hiç değişikliğe uğramamış bir eğitim uygulamasına alışmış öğretmen ve yöneticilerin yeni eğitim sistemi hakkında özenle aydınlatılması ve yetiştirilmesi alınacak sonuç bakımından çok önemlidir.

Ancak elde edilen sonuç, tamamen veya kısmen okul dışında bırakılan binlerce öğrencinin durumu, Temel Eğitim sisteminin amaç ve buna paralel olarak yapılan uygulama hakkında yönetici ve öğretmenlerin yeterince bilgi sahibi olmadığını ortaya koymaktadır.

Öğretmen ve Yönetici de, "Yeni eğitim amaçlarıyla, benim uygulamam çakışıyor mu?", "Çalışmalarım yeni eğitim sistemine katkıda bulunabiliyor muyum?" sorularını kendi kendine soracak içtenlik yaratılmadıkça ve bu durum hedef alınmadıkça, sorunlar çoğalacak, arzu edilen sonuç gecikecektir.

Gelecek yazımızda Temel Eğitim'in öğrencinin ilgi, istidat ve yeteneklerinin ortaya çıkarılması yönünde getirdiği yenilik ve uygulama sorunları incelenecektir.